

DATOS IDENTIFICATIVOS

Farmacoloxía e dietética

Materia	Farmacoloxía e dietética			
Código	V53G140V01203			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán Inglés			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Povisa)			
Coordinador/a	Alonso de Castro, M ^a Victoria			
Profesorado	Alonso de Castro, M ^a Victoria Maldonado Arroyo, Alfonso Eduardo			
Correo-e	mvalonsode@gmail.com			
Web	http://www.cepovisa.com			
Descrición xeral	A Farmacoloxía como disciplina científica é o coñecemento do fármaco, do destino que sofre no organismo e do seu mecanismo de acción, no que se basean as súas propiedades terapéuticas e reaccións adversas.			

Competencias

Código	
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas.
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade.
C3	Coñecer os diferentes grupos de fármacos, os principios da súa autorización, uso e indicación, e os mecanismos de acción dos mesmos.
C4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
C5	Coñecer e valorar as necesidades nutricionais das persoas sas e con problemas de saúde ao longo do ciclo vital, para promover e reforzar pautas de conduta alimentaria saudable.
C6	Identificar os nutrientes e os alimentos en que se atopan.
C7	Identificar os problemas nutricionais máis habituais e seleccionar as recomendacións dietéticas adecuadas.
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados de saúde.
D1	Capacidade de análise e síntese.
D3	Capacidade de xestión da información.
D4	Resolución de problemas e toma de decisións.
D7	Razoamento crítico.

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Ser capaz de diferenciar os diferentes grupos de medicamentos, os principios da súa autorización, uso e indicacións, así como os fundamentos farmacodinámicos e farmacocinéticos implicados.	A3	C3 C4 C8	D3 D4
Ser capaz de avaliar os beneficios esperados e os riscos asociados á administración de medicamentos, tanto desde o punto de vista poboacional como do paciente individual.	A3	B10	C3
Ser capaz de aplicar os principios que rexen o uso racional e eficiente da *farmacoterapia.		C3	D1 D7
Saber realizar pautas e indicacións saudables na poboación sa nas distintas etapas da vida, en función de idade e sexo.	B9 B10	C8	D3

Saber identificar as situacións de risco nutricional. Saber realizar intervencións nutricionais e establecer pautas e recomendacións na prevención ou tratamento da enfermidade.

C5 D1
C6 D4
C7

Contidos

Tema

1.- Conceptos de farmacoloxía e fármacos, principios e mecanismos xerais de acción dos fármacos	Farmacoloxía: concepto e obxectivos. División da Farmacoloxía. Concepto, medicamento e droga. Nomenclatura e categoría dos medicamentos.
2. Formas de *dosificación. Estabilidade dos medicamentos	*Posoloxía, *dosificación, caducidade e conservación dos medicamentos.
3. *Farmacocinética dos medicamentos: Absorción, distribución, metabolismo, eliminación, implicacións clínicas.	Absorción, distribución, metabolismo e eliminación.
4. *Farmacodinamia dos medicamentos.	Concepto xeral de acción e efecto farmacolóxico. O receptor farmacolóxico. Afinidade e actividade *intrínseca. Fármacos *agonistas e *antagonistas. Potencia e eficacia dos fármacos.
5. Fundamento da *posoloxía e do réxime *posoloxico.	Vías de administración dos medicamentos. Estudo das súas características.

6. *Farmacoterapia en función dos problemas máis frecuente.

Farmacoloxía das enfermidades infecciosas:
principios xerais, selección e asociacións de antibióticos.
Antibióticos *betalactámicos.
Antibióticos *aminoglucósidos. *Glucopéptidos. *Oxazolidinonas.
*Estreptograminas.
*Macrólidos e *lincosamidas.
*Tetraciclina. *Cloranfenicol. Outros antibióticos.
*Quinolonas. *Sulfamidas. *Trimetoprima. *Cotrimoxazol. *Nitrofurantoina.
Farmacoloxía das infeccións por *micobacterias.
Fármacos *antifúngicos.
Fármacos *antivíricos.
Fármacos *antisépticos.
Fármacos *antiparasitarios: *Protozoos, *Helmintos e *Artrópodos.
Quimioterapia *antineoplásica.
Farmacoloxía da inmunidade. Vacinas e soros. Inmunosupresores.
*Inmunomoduladores e *inmunoestimulantes.
Fármacos anestésicos xerais.
Anestésicos locais.
Fármacos *antipsicóticos *neurolépticos. Fármacos antidepresivos e
*antimaniacos.
Ansiolíticos. *Sedantes. Fármacos *hipnóticos.
Fármacos *antiepilépticos e *antiparkinsonianos.
Fármacos analxésicos *opiáceos.
*Psicoestimulantes. *Psicomiméticos. Adicción a fármacos e outras
sustancias.
Fármacos analxésicos *antipiréticos antiinflamatorios non *esteroideos
(*AINEs). *Antiartríticos.
Medicamentos do Sistema Nervioso Autónomo. *Simpaticomiméticos e
*simpaticolíticos.
*Parasimpaticomiméticos e *parasimpaticolíticos. *Bloqueantes
*neuromusculares.
*Autacoides e os seus *antagonistas.
*Glucósidos cardíacos. *Antiarrítmicos.
*Antianginosos e *antihipertensivos.
*Broncodilatadores, *antitusígenos *mucolíticos e *expectorantes. Outros
fármacos utilizados en enfermidades respiratorias.
*Antiácidos, *antieméticos e *eméticos.
*Laxantes e *antidiarreicos.
Farmacoloxía da *coagulación sanguínea.
Fármacos *antianémicos.
*Corticoides.
Farmacoloxía do *tiroides.
Farmacoloxía do páncreas *endocrino.
*Andrógenos.
*Estrógenos e *progestágenos. Anticonceptivos hormonais.
Fármacos *hipolipemiantes.
Fármacos *uricosúricos e *antigotosos.
Vitaminas. Papel *fisiolóxico e utilización terapéutica. *Coenzimas.

7. Efectos adversos dos medicamentos.

Interaccións Farmacolóxicas.

8. Nutrición e dietética: Desenvolvemento histórico da nutrición e a dietética, o concepto de nutrientes e enerxía.

Introdución á historia da nutrición.
Evolución da nutrición.
Descrición dos *fundamentos nutricionais.

9. Factores que determinan as necesidades enerxéticas, necesidades e recomendacións nutricionais.

Determinantes dos requirimentos enerxéticos.
Ecuacións *predictivas do gasto enerxético.

10. Estudo dos alimentos como fonte de enerxía e nutrientes.

Requirimentos enerxéticos en situación de xaxún.
Requirimentos enerxéticos en situación de agresión aguda.

11. Modificacións que sofren os alimentos cos procesados.

Metabolismo dos *macronutrientes.

12. Estudo da alimentación das persoas e nos distintos momentos do ciclo vital.

Nutrición na infancia, adolescencia e senectude.

13. Estudo da valoración do estado nutricional dos individuos.

Valoración nutricional.
Regulación do balance enerxético e da composición corporal.

14. *Dietoterapia en función das patoloxías máis frecuentes. *Dietoterapia das enfermidades renais. Nutrición e inmunidade. Coidados nutricionais nas alteracións *metabólicas. Coidados nutricionais nas intolerancias alimentarias. Nutrición e alcol Ingreso hospitalario e dietética Nutrición artificial Requirimentos en situacións patolóxicas.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Sesión maxistral	66	116	182
Seminarios	2	0	2
Traballos de aula	3	0	3
Resolución de problemas e/ou exercicios	3	0	3
Estudo de casos/análises de situacións	1.9	0	1.9
Probas de tipo test	0.5	0	0.5
Probas de resposta curta	0.4	10	10.4
Resolución de problemas e/ou exercicios	0.5	10	10.5
Estudo de casos/análise de situacións	0.2	10	10.2
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	0.5	0	0.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Seminarios	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten profundar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Traballos de aula	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. Pode estar vinculado o seu desenvolvemento con actividades autónomas do estudante.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Actividade na que se formulan problema e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a *ejercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou *algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase utilizar como complemento da lección maxistral.
Estudo de casos/análises de situacións	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminarios	Mediante *tutorías individuais en horario fixado para tal fin. A través de chamadas telefónicas, correo electrónico
Resolución de problemas e/ou exercicios	Mediante *tutorías individuais en horario fixado para tal fin. A través de chamadas telefónicas, correo electrónico
Estudo de casos/análises de situacións	Mediante *tutorías individuais en horario fixado para tal fin. A través de chamadas telefónicas, correo electrónico

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Probas de tipo test	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadero/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades.	80	C3 C4

Probas de resposta curta	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas directas sobre un aspecto concreto. Os alumnos deben responder de maneira directa e breve en base aos coñecementos que teñen sobre a materia.	5	A3	B9 B10	C5 C6 C7
Resolución de problemas e/ou exercicios	Proba na que o alumno debe solucionar unha serie de problemas e/ou exercicios nun tempo/condicións establecido/*as polo profesor. Desta maneira, o alumno debe aplicar os coñecementos que adquiriu. A aplicación desta técnica pode se presencial e non presencial. Pódense utilizar diferentes ferramentas para aplicar esta técnica como, por exemplo, chat, correo, foro, *audioconferencia, videoconferencia, etc.	5	A3		C4
Estudo de casos/análise de situacións	Proba en que se expón unha situación ou problemática xa dada ou que pode darse, partindo dos diferentes factores involucrados, a análise dos antecedentes, condicións, da situación, etc.	5	A3	B10	C3 C4
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Probas para avaliación das competencias que inclúen preguntas abertas sobre un tema. Os alumnos deben desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que teñen sobre a materia nunha resposta extensa.	5	A3		C3 C4

Outros comentarios sobre a Avaliación

Bibliografía. Fontes de información

Jesus Florez, **Farmacología Humana**, Quinta,
 Silvia Castells Molina, **Farmacología en enfermería**, Tercera,
 J.M. Mosquera, **Farmacología Clínica para enfermería**, 4ª,
 Richard A. Harvey, **Farmacología**, 2ª,
 Baños Díez, Farré Albaladejo, **Principios de Farmacología Clínica: bases científicas de la utilización de medicamentos.**,
 Información Terapéutica del Sistema Nacional de Salud., **Publicaciones. Bibliotecas.**,
 www.cofpo.org, **Canal Sanitario**,
 Martínez-Portillo, **Fundamentos de Nutrición y Dietética**,
 David L. Katz, **Nutrición Médica**, 3ª,

Para el estudio de esta asignatura es bueno tener un "Diccionario Médico" para comprender mejor su contenido, ya que hay conceptos que se dan por sabidos.

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas I/V53G140V01208
 Prácticas clínicas II/V53G140V01303
 Prácticas clínicas III/V53G140V01306
 Prácticas clínicas IV/V53G140V01405
 Prácticas clínicas V/V53G140V01406

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermaría clínica I/V53G140V01204
 Introducción á enfermaría clínica/V53G140V01201

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V53G140V01101
 Fisioloxía: Fisioloxía/V53G140V01105